

Karen Brutyan

Doktor ekonomije

Republika Jermenija

Ministarstvo finansija i ekonomije

Načelnik odeljenja za proces nabavki i
budžetsku metodologiju

Telefon: (+374) 10 595 233

Fax: (+374) 10 595 232

E-mail: karen_brut@mfe.am

**Prezentacija o strategiji
interne revizije i zakona o
internoj reviziji u Jermeniji**

DOSADAŠNJI REZULTATI

2001

ZAKON O SISTEMU TREZORA REPUBLIKE JERMENIJE PREDVIĐA DA SE RUKOVODIOCI FINANSIJSKIH SLUŽBI U JAVNOM SEKTORU STARAJU ZA USPOSTAVLJANJE SISTEMA INTERNE REVIZIJE

ZAKON DEVINIŠE SISTEM INTERNE REVIZIJE KAO SISTEM FINANSIJSKE KONTROLE KOJI VRŠI OBEZBEĐUJE POSTUPANJE U SKLADU SA PROPISIMA KOJI UREĐUJU POSLOVE FINANSIJA U JAVNOM SEKTORU I JAVNIM PREDUZEĆIMA U SISTEMU; UTVRĐIVANJE I ISKAZIVANJE NEDOSLEDNOSTI U RAČUNOVODSTVENIM EVIDENCIJAMA I STARA SE DA TAKVE GREŠKE BUDU OTKLONJENE.

2002

NA OSNOVU OVOG ZAKONA I U SKLADU SA UREDBOM MINISTRA
FINANSIJA I EKONOMIJE, UREĐENA SU PRAVILA O SPROVOĐENJU
INTERNE REVIZIJE U ORGANIMA DRŽAVNE UPRAVE I TELIMA
LOKALNE SAMOUPRAVE KAO I NJIHOVIM INDIREKTNIM
KORISNICIMA REPUBLIKE JERMENIJE.

OSNOVNI PROBLEMI U POSTOJEĆEM SISTEMU INTERNE REVIZIJE

Kao što je već rečeno, pravni osnov za uvođenje sistema interne revizije u javnom sektoru uveden je 2001. godine. Međutim, taj sistem još uvek nije u potpunosti u primeni u praksi i nije usklađen sa međunarodnim standardima. Primeri:

- Nisu svi organi državne uprave i lokalne samouprave imenovali sefove revizije u skladu sa zakonom;
- Odnosi između inspekcije (izveštaji) interne revizije i inspekcije ostalih struktura koje vrše funkcije nadzora, kao i njihovi međusobni odnosi nisu precizno definisani;
- Nezavisnost sistema interne revizije nije u potpunosti obezbeđena;
- Nisu uvedeni standardi interne revizije u javnom sektoru;
- Programi obuke, akreditacije i stručnog usavršavanja internih revizora nisu uvedeni, a institucije koje treba da vrše sprovođenje takvih programa ne postoje još uvek;
- funkcija interne revizije svodi se još uvek na finansijsku reviziju, pri čemu se u međunarodnoj praksi vrši i revizija zakonitosti i učinkovitosti.

KORACI PREDUZETI ZA REŠAVANJE NAVEDENIH PROBLEMA

2004

VLADA JE USVOJILA UREDBU O USVAJANJU STRATEGIJE RAZVOJA SISTEMA INTERNE REVIZIJE U DRŽAVNOJ UPRAVI I LOKALNOJ SAMOUPRAVI REPUBLIKE JERMENIJE I U NJIHOVIM ZAVISNIM ORGANIMA, KAO I U JAVNIM I DRUŠTVENIM NEPROFITNIM ORGANIZACIJAMA.

strategija ima za cilj da, u toku trogodišnjeg perioda (2005-2008), uskladi sistem interne revizije u javnom sektoru sa međunarodnim standardima interne revizije u javnom sektoru.

STRATEGIJA PREDVIĐA POŠTOVANJE MODELA INTERNE REVIZIJE JAVNOG SEKTORA SECTOR

MFE

- metodološke smernice i obuka za vršenje interne revizije
- praćenje interne revizije u organima javnog sektora

ORGANI JAVNOG SEKTORA

- postojanje odeljenja interne revizije
- mogu prepustiti vršenje interne revizije javnim neprofitnim organizacijama, po potrebi
- mali organi mogu angažovati organizacije privatnog sektora za vršenje interne revizije

Javne neprofitne organizacije

Postojanje odeljenja za internu reviziju ili angažovanje internih revizora iz privatnog sektora ili drugog državnog organa

KONTROLNO TELO

- procenjuje tačnost podataka o državnim računima
- koristi izveštaje interne revizije za donošenje zaključaka o pouzdanosti finansijskih sistema
- sprovodi alternativne studije efektivnosti i efikasnosti

ORGANI LOKALNE SAMOUPRAVE

- postojanje interne revizije ili angažovanje internih revizora iz privatnog sektora
- može angažovati interne revizore za internu reviziju u društvenim neprofitnim organizacijama, po njihovom zahtevu

Neprofitne organizacije

Interna revizija ili angažovanje internih revizora iz privatnog sektora ili od lokalne samouprave

USLUGE NADZORA U KABINETU PREDSEDNIKA I PREMIJERE

- nemaju ulogu u internoj reviziji
- mogu imati koristi od podataka koje obezbeđuju državni organi

2006-2007

SPROVOĐENJE PILOT PROJEKTA ZA UVOĐENJE NOVIH STANDARDA I PROCEDURA INTERNE REVIZIJE U JAVNOM SEKTORU

za potrebe uvođenja i pilotiranja novih standarda i procedura predviđenih strategijom, pokrenut je pilot projekat za uvođenje interne revizije u jednom organu državne uprave, jednom organu lokalne samouprave i jednoj javnoj neprofitnoj organizaciji, odabranih po principu slučajnog odabira.

tokom sprovođenja pilot projekta interne revizije, javila se potreba za uvođenjem novih standarda i procedura interne revizije, trendova poboljšanja efikasnosti, odgovornosti i transparentnosti u organizacijama javnog sektora koje proističu iz primene tih standarda i procedura.

2008

ZAKON O INTERNOJ REVIZIJI REPUBLIKE
JERMENIJE

OVAJ ZAKON IMA ZA CILJ KREIRANJE PRAVNE
OSNOVE ZA RAD I RAZVOJ SISTEMA INTERNE
REVIZIJE

OBIM ZAKONA

OVAJ ZAKON SE ODNOSI NA ORGANE DRŽAVNE UPRAVE I LOKALNE SAMOUPRAVE REPUBLIKE JERMENIJE, NJIHOVE ZAVISNE ORGANE, KAO I JAVNE I NEPROFITNE ORGANIZACIJE (U DALJEM TEKSTU: ORGANIZACIJE)

CILJEVI INTERNE REVIZIJE

u skladu sa zakonom, cilj interne revizije je da utvrdi:

- ✓ Postupanje u skladu sa normama koje propisuje zakonodavstvo Republike Jermenije;
- ✓ Efikasnost funkcija;
- ✓ Pouzdanost podataka o učincima;
- ✓ Rizike koji proističu iz aktivnosti i prilike za unapređenje.

PRINCIPI ORGANIZOVANJA INTERNE REVIZIJE

Zakon takođe definiše principe organizacije interne revizije, naročito:

- ❖ Nezavisnosti od subjekta interne revizije i organa koji podnosi izveštaje, kao i integritet interne revizije;
- ❖ Jedinствена metodologija za implementaciju interne revizije;
- ❖ Transparentnost i odgovornost interne revizije.

TUMAČENJE PRINCIPA ZA ORGANIZOVANJE INTERNE REVIZIJE

Princip nezavisnosti od subjekta interne revizije i subjekta koji podnosi izveštaje:

Glavni revizor je odgovoran rukovodiocu organizacije i sprovodi internu reviziju nezavisno od jedinica zaduženih za funkcionisanje organizacije i njihovih rukovodilaca.

Principi integriteta interne revizije:

znači reviziju svih funkcija koje se odnose na aktivnosti organizacije i rezultate tih aktivnosti.

TUMAČENJE PRINCIPA ZA ORGANIZOVANJE INTERNE REVIZIJE

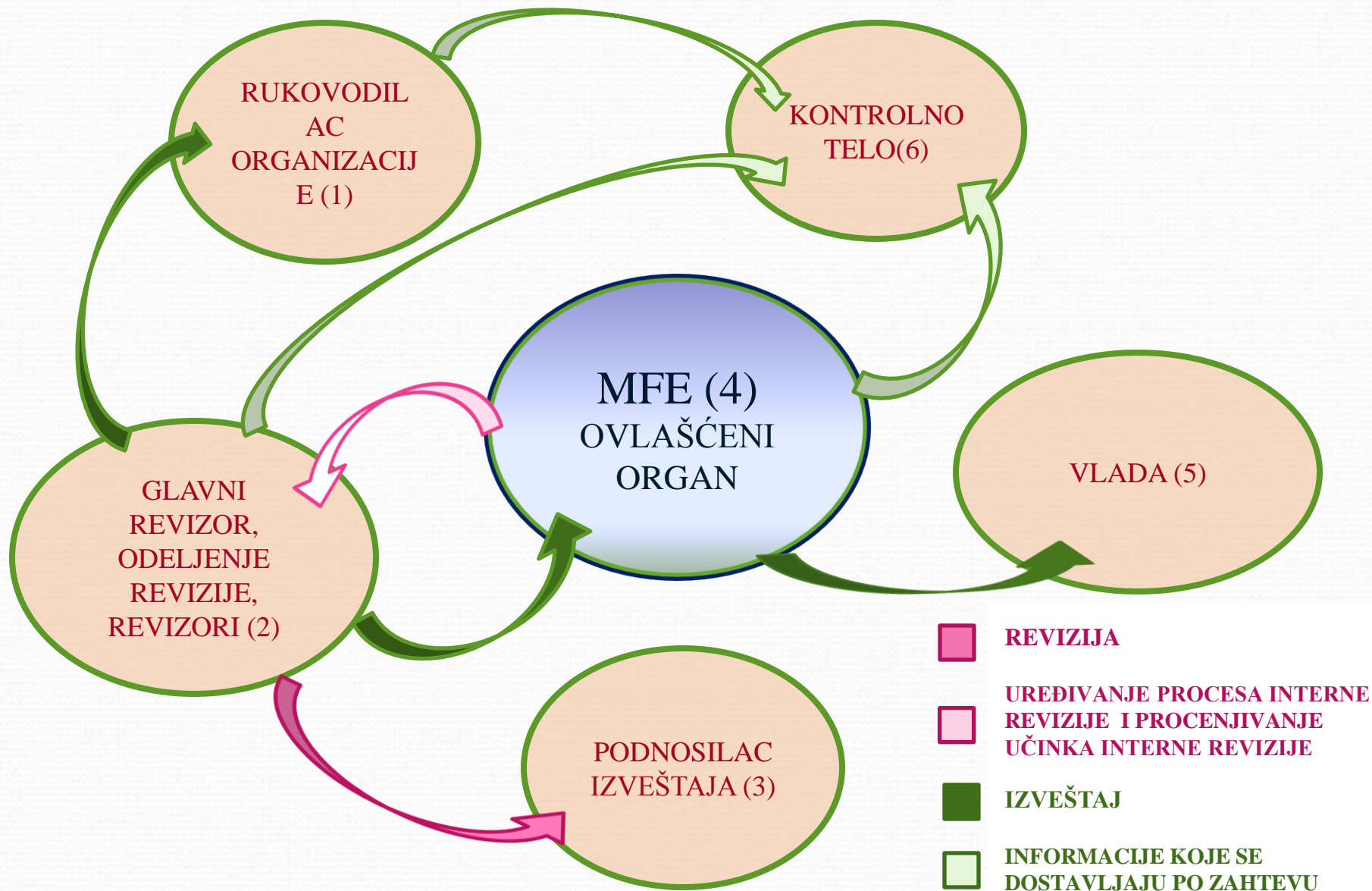
princip jedinstvene metodologije za sprovođenje interne revizije:

znači postojanje jedinstvenih pravila za sprovođenje interne revizije i primenu istih principa prilikom vršenja revizije, nezavisno od subjekta.

Principi transparentnosti i odgovornosti u vršenju interne revizije znače:

- Transparentnost – prilika za procenu procesa implementacije i rezultata interne revizije;
- Odgovornost – postojanje kontrole i sistema nadležnosti u vršenju interne revizije.

SISTEM INTERNE REVIZIJE U SKLADU SA ZAKONOM

SISTEM INTERNE REVIZIJE

RUKOVODILAC ORGANIZACIJE (1)

- Stara se o uspostavljanju sistema interne kontrole kao i uspostavljanja i razvoja sistema interne revizije u organizaciji;
- Postavlja i razrešava lica angažovana u kancelariji revizora;
- Odobrava odnosno vrši izmene u godišnjem programu interne revizije;
- Razmatra zaključke revizora i izveštaje o internoj reviziji;
- Donosi odluke o otklanjanju nedoslednosti utvrđenih u revizorskom zaključku, unapređenju procesa okarakterisanih kao neefikasnih, ili otklanjanju njihovih uzroka, otkrivanju i povraćaju gubitaka koje je organizacija pretrpela tokom procesa i preuzima korake za utvrđivanje lica odgovornih za takve procese, na način predviđen zakonom;
- Po podnošenju, glavni revizor donosi odluke koje uključuju stručnjaka/e za pružanje pomoći u toku interne revizije;
- Definiše organizacionu strukturu sistema interne revizije u organu ili sistemu, uključujući i zavisna preduzeća i neprofitne organizacije.

u slučaju otpuštanja glavnog revizora, rukovodilac organizacije obaveštava ovlašćeni organ u roku od deset dana, navodeći osnov i razloge za otpuštanje.

SISTEM INTERNE REVIZIJE

GLAVNI REVIZOR (2)

- Odgovoran je za sprovođenje interne revizije u organizaciji;
- Direktno je odgovoran rukovodiocu organizacije;
- Podnosi na odobravanje, rukovodiocu organizacije, program interne revizije i predloge izmena tih programa;
- Podnosi rukovodiocu organizacione jedinice zaključke i izveštaje o internoj reviziji;
- Dostavlja rukovodiocu organizacije predloge koji se odnose na stručnjake iz oblasti interne revizije, uključujući predlog za angažovanje stručnjaka radi kombinovanja nadležnosti;

takav stručnjak ne može biti angažovan ako je u toku dvogodišnjeg perioda koji prethodi predlogu bio zadužen za funkcionisanje subjekta interne revizije.

- Ima kvalifikacije glavnog revizora;
- Ne može da vrši druge funkcije u organizaciji, sem interne revizije;
- Snosi odgovornost za pouzdanost zaključaka revizije i za sadržaj informacija u takvom zaključku.

glavni revizor vrši funkciju savetnika rukovodiocu organizacije.

SISTEM INTERNE REVIZIJE

GLAVNI REVIZOR (3)

Glavni revizor ima pravo da:

- Se tokom revizije upozna sa svim informacijama i dokumentima koji se odnose na subjekat revizije. U slučaju da takve informacije i dokumenta sadrže državne tajne, glavni revizor treba da ima odgovarajuća ovlašćenja kako bi mogao da ima uvid u te informacije;
- Uđe u prostorije subjekta revizije, koristi se organizacionim, tehničkim i drugim sredstvima neophodnim za vršenje interne revizije; može da unese ili iznese iz prostorija subjekta organizaciona, tehnička i druga sredstva koja koristi u procesu revizije;
- Zatraži i dobije od subjekta interne revizije informacije, dokumenta i objašnjenja neophodna za vršenje interne revizije;
- U okviru ovlašćenja organizacije, zatraži i dobije od trećih lica, uključujući i partnera u transakcijama zaključenim sa organizacijom, informacije, dokumenta i objašnjenja neophodna za vršenje interne revizije;
- Vršiti druge radnje u skladu sa propisima o internoj reviziji.

INTERNAL AUDIT SYSTEM

CHIEF AUDITOR (4)

Vrhovni revizor je takođe u obavezi da:

- Vršiti internu reviziju u skladu sa propisima Republike Jermenije i standardima interne revizije; poštuje pravila ponašanja za interne revizore;
- Pre početka interne revizije, da na uvid subjektu revizije nalog rukovodioca za vršenje interne revizije;
- Upozna subjekat revizije sa pravima i obavezama u procesu interne revizije i da dostavi podatke o reviziji i nalaze revizora;
- Poštuje prava subjekta revizije i ne ometa njegov rad;
- Prikupi i evidentira sve informacije i činjenice koje se odnose na temu revizije;
- U slučaju otkrivanja kažnjivih radnji, tokom revizije, obavesti rukovodioca organizacije o takvim radnjama;
- Čuva dokumenta koja su mu privremeno data na uvid i vrati originale subjektu revizije;
- Se postara za čuvanje i arhiviranje dokumenata interne revizije.

SISTEM INTERNE REVIZIJE

ODELJENJE REVIZIJE, REVIZORI (2)

U zavisnosti od obima posla, interna revizija može biti osnovana unutar organizacije.

Odeljenje za internu reviziju:

- Glavni revizor koordiniše rad odeljenja;
- Načelnik i zaposleni – revizori – su državni službenici, odnosno javni radnici u skladu sa zakonom, uključujući i posebne službenike organa državne uprave ili lokalne samouprave i njima podređenih preduzeća.
- Zaposleni su kvalifikovani stručnjaci; funkciju revizije može vršiti samo lice sa odgovarajućim kvalifikacijama glavnog revizora, odnosno revizora;
- Zaposleni ne mogu obavljati druge poslove sem interne revizije;
- Zaposleni se rukovode odredbama koje definišu prava i obaveze glavnog revizora.

SISTEM INTERNE REVIZIJE

SUBJEKAT REVIZIJE (3)

Subjekt revizije je ono telo u kojem se sprovodi interna revizija. Subjekt revizije donosi godišnji program interne revizije.

Subjekt revizije ima pravo da:

- Se upozna sa zaključcima revizije i beleškama revizora;
- U slučaju neslaganja sa postupkom interne revizije ili sa zaključcima internog revizora, uloži odgovarajuće primedbe;
- U slučaju da glavni revizor ili revizori ne postupe u skladu sa zakonom, podnese izveštaj u pisanoj formi, rukovodiocu organizacije, navodeći odgovarajući osnov.

Subjekt revizije u obavezi je da:

- Pruži pomoć u vršenju interne revizije;
- Dostavi objašnjenja, tumačenja, dokumenta, podatke i druge informacije na zahtev, a koje su neophodne za vršenje interne revizije.

SISTEM INTERNE REVIZIJE

MFE (4)

Ministarstvo finansija i ekonomije uređuje i koordiniše proces interne revizije, i to:

1. Organizuje izradu nacрта pravnih akata koji se odnose na internu reviziju, usvaja ih i šalje na dalje usvajanje;
2. Definiše metodološke smernice za proces interne revizije, i pruža metodološku pomoć organizacijama;
3. Usvaja druge propise koji se odnose na internu reviziju, uključujući standarde interne revizije, metodološke smernice interne revizije, priručnike interne revizije, standardne obrasce dokumenata koji se koriste u internoj reviziji i standardna pravila ponašanja revizora;
4. Na način koji propisuje Vlada Republike Jermenije, obezbeđuje stručnu obuku i kontinuirano stručno usavršavanje internih revizora;
5. Na način koji propisuje Vlada Republike Jermenije, potvrđuje kvalifikacije glavnog revizora, odnosno revizora.

Lica sa međunarodnim kvalifikacijama glavnog revizora ili revizora imaju isti tretman kao lica koja priznaje MOFE.

SISTEM INTERNE REVIZIJE

MFE (4)

6. Koordiniše rad sa međunarodnim organizacijama koje se bave internom revizijom, stranim državama i organima državne uprave i lokalne samouprave Republike Jermenije;
7. Prima i razmatra godišnje programe revizije, godišnje i druge izveštaje o internoj reviziji;
8. Procenjuje zakonitost interne revizije i usklađenost sa normama predviđenim zakonima o internoj reviziji;
9. Razmatra žalbe na zaključke revizora odnosno zapisnike o vršenju interne revizije.

Za potrebe obavljanja ovih funkcija, u Ministarstvu se osniva posebna jedinica (jedinica za centralizovanu harmonizaciju funkcija interne revizije), čiji su zaposleni direktno odgovorni Ministru finansija i ekonomije.

SISTEM INTERNE REVIZIJE

MFE(4)

MFE ima pravo da:

- Zahteva i dobije obrazloženja i druge informacije o internoj reviziji, uključujući i one o internom programu interne revizije ili izveštajima internog revizora;
- Za utvrđivanje usklađenosti revizije sa zakonski definisanim normama, sprovodi inspekcije u organizaciji, na način koji utvrđuje Vlada RJ. Osnovni zaključci takvih inspekcija se uključuju u godišnji izveštaj o učinku interne revizije.
- U slučajevima i na način utvrđen propisima, oduzme zvanje glavnog revizora ili revizora;
- U okviru postupka koji pokreću odgovarajući organi obezbedi odgovarajuće stručnjake po zahtevu tih organa.

SISTEM INTERNE REVIZIJE

MFE(4)

MFE ima obavezu da:

- Se uzdrži od mešanja u rad organizacije u oblasti interne revizije;
- Podnese Vladi RJ godišnji izveštaj sa glavnim rezultatima rada interne revizije;
- Saraduje sa kontrolnim organom obezbeđujući dokumenta i informacije koje su mu na raspolaganu i koje se odnose na internu reviziju;
- Sprovodi inspekcije koje vrše kvalifikovani stručnjaci. Istovremeno drugi stručnjaci iz odgovarajuće oblasti mogu biti uključeni u inspekciju, na osnovu naloga Ministra.

SISTEM INTERNE REVIZIJE

VLADA (5)

- Usvaja propise iz oblasti interne revizije, u skladu sa Zakonom o internoj reviziji RJ, i to:
  - Pravila o profesionalnoj obuci i stručnom usavršavanju internih revizora;
  - Pravila za dodeljivanje i oduzimanje zvanja glavnog revizora, odnosno revizora;
  - Pravila o telu ovlašćenom za proveru usklađenosti interne revizije sa standardima definisanim u propisima o internoj reviziji;
  - Pravila za podnošenje Vladi na razmatranje, godišnjeg izveštaja ovlašćenog organa o osnovnim rezultatima interne revizije;
  - Pravila za osnivanje i rad komisije za reviziju koja razmatra primedbe i žalbe na zaključke revizora, zapisnike i sprovođenje interne revizije;
  - Pravila za saradnju sa ogranom za kontrolu;
  - Razmatra godišnji izveštaj MFE o osnovnim ishodima aktivnosti internih revizora i mišljenja ovlašćenih organizacija o takvim izveštajima; postupa u skladu sa njima.

SISTEM INTERNE REVIZIJE

KONTROLNI ORGAN (6)

Po zahtevu ove institucije, rukovodilac organizacije, odnosno uz saznanje rukovodioca organizacije, glavni revizor dostavlja dokumentaciju i informacije kojima raspolaže i koji se odnose na internu reviziju.

SPECIFIČNOSTI SISTEMA INTERNE REVIZIJE U ORGANIMA LOKALNE SAMOUPRAVE, JAVNIM I NEPROFITNIM ORGANIZACIJAMA ORGANIZATIONS

U ORGANIMA LOKALNE SAMOUPRAVE

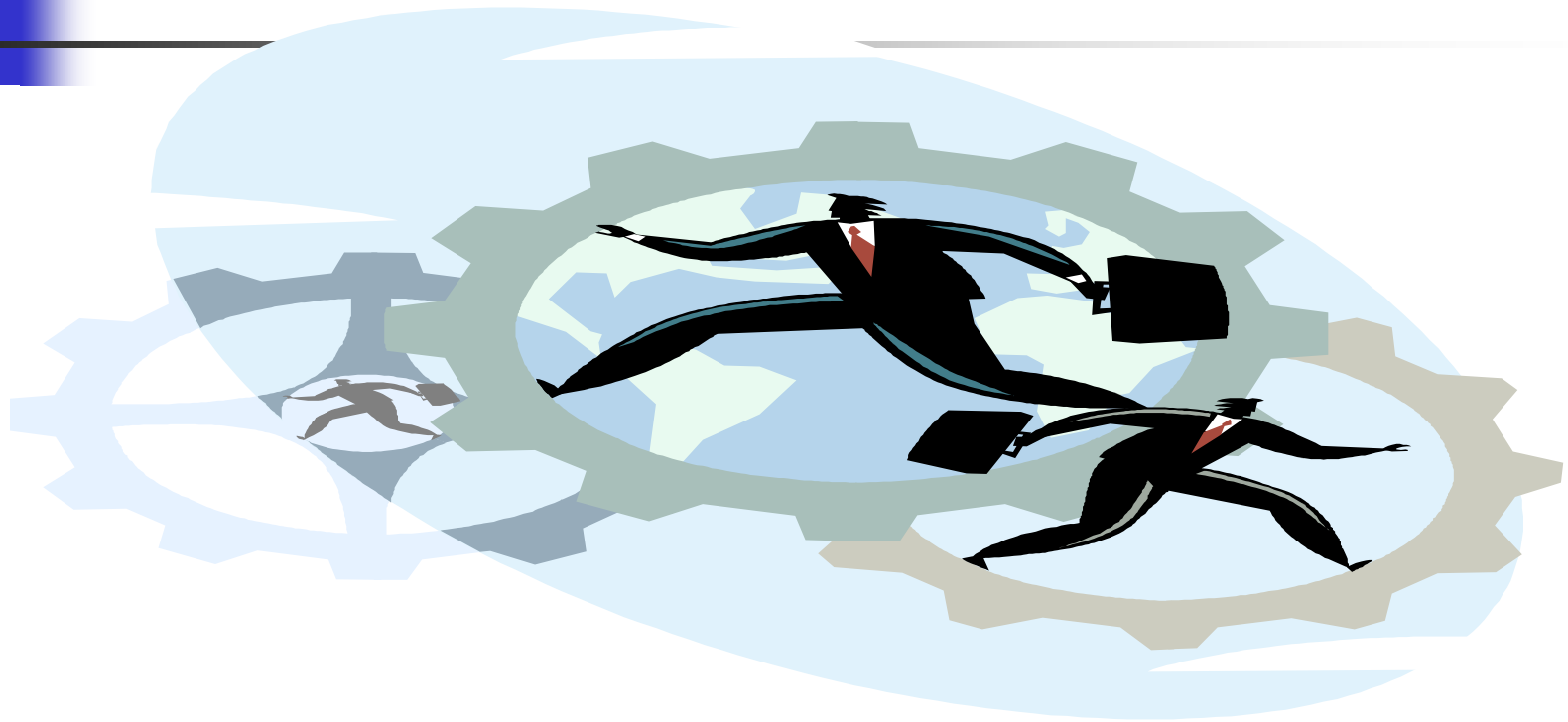
Rukovodilac organa lokalne samouprave može angažovati kvalifikovane stručnjake za vršenje interne revizije. Tokom postupka revizije, stručnjaci će se rukovoditi propisima o internoj reviziji. U seoskim područjima Republike Jermeniji, predsednik zajednice će sprovoditi odluke o primeni tih propisa.

U JAVNIM I NEPROFITNIM ORGANIZACIJAMA :

Javne i neprofitne organizacije mogu angažovati stručnjaka za vršenje interne revizije u skladu sa nalogom organa zaduženog za upravljanje takvom organizacijom. Tokom procesa interne revizije, stručnjaci će se rukovoditi propisima o internoj reviziji.

U javnim ili neprofitnim organizacijama uključenim u obrazovne i društveno kulturne aktivnosti na regionalnom i ruralnom nivou, organ zadužen za rukovođenje takvom organizacijom donosi oduke o primeni.

KRAJ

HVALA!